

України та районів проведення антитерористичної операції, для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 № 505 // Урядовий кур'єр. — 2014. — № 184.

Кристина Щербань,

*курсант факультету № 2
Харківського національного університету
внутрішніх справ*

ВЕРХОВЕНСТВО КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ ЯК ЗАСАДНИЧИЙ ПРИНЦИП ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

Як зазначає стаття 8 Конституції України, одним із принципів формування правової держави є принцип верховенства права, який діє на території нашої держави [1, с. 5].

Насамперед, принцип верховенства права можна споріднено ототожнити з принципом верховенства Конституції, який є однією з ознак правової демократичної держави. Ці принципи передусім співвідносяться і взаємопов'язані як принцип побудови і функціонування правової системи, закріпленої в законодавстві.

Верховенство Конституції є важливим принципом для побудови правової держави і громадянського суспільства, а також для державотворення та правотворення кожної країни.

Якщо брати для дослідження ці два принципи, а саме верховенство права та верховенство конституції, то стає зрозуміло, що свої витoki вони беруть ще з давнини, а на нинішньому етапі розвитку демократичної держави, правотворення і громадянського суспільства є однією з провідних тем дослідження багатьох науковців.

Водночас слід звернути увагу на походження принципів верховенства права, правової держави і власне конституці-

оналізму, який сприяв закріпленню цих принципів у конституціях і конституційних актах більшості держав світу.

Як відомо, в юридичний обіг категорію «верховенство права» вперше запровадив у XIX ст. англійський правознавець А. Дайсі. Утім, своїми витокami правова доктрина верховенства права сягає ще античних часів, а в її створенні й утвердженні значне місце посідають політико-правові доробки таких мислителів, як Т. Гоббс, Г. Гроцій, І. Кант, Дж. Локк, Ш. Л. Монтеск'є, Б. Спіноза та ін. Доктрина «верховенства права» передбачала необхідність підпорядкування «позитивного» (встановленого чи санкціонованого державою) права «непозитивному», тобто встановленому Богом, а пізніше, після обґрунтування Ж. – Ж. Руссо теорії народного суверенітету, — народом (природні права людини, потреби людського ества, вимоги розуму, мораль тощо). На практиці ж дія принципу «верховенства права» означає, що держава та її інститути повинні визнати пріоритет прав людини й підпорядкувати їм свою діяльність [2, с. 32].

Принцип верховенства закону, а саме Конституції, та верховенства права є однією з обов'язкових ознак правової держави, якою й позиціонує себе Україна, а тому реалізація цього принципу в нашій країні є провідним напрямом для досягнення певних результатів як у процесі формування демократичного, так і юридично незалежного суспільства.

Але останнім часом реалізація саме принципу верховенства конституції є однією з нагальних проблем як вітчизняної, так і світової юриспруденції. Цей принцип відображає загальне надбання людства: ідеали свободи, демократії, прав людини — і поступово реалізує їх шляхом регламентації всіх суспільних відносин у контексті найвищої справедливості.

Всі люди в суспільстві — громадяни і негромадяни — мають бути впевнені, що вони матимуть доступ до суспільної справедливості, якщо вважають, що їм було заподіяно шкоду. Підозрювані у злочинах мають вірити, що працює система законів, яка забезпечує прозоре і справедливе поводження з ними. Підприємства мають знати, що, якщо їхні контракти не виконуються, є реальна можливість відшкодування [2].

Як відомо, верховенство закону передбачає визнання ключової ролі закону, прийнятого народом чи парламентом, якому народ делегував своє повновладдя, в правовій системі держави, в діяльності всіх суб'єктів права, насамперед органів державної влади й органів місцевого самоврядування, їх службових і посадових осіб. Тобто зміст принципу верховенства закону означає вищу юридичну силу щодо всіх інших нормативно-правових актів та інших джерел права (правових звичаїв, правових договорів, правових прецедентів тощо), а також важливість для системи правотворчої та правозастосовної діяльності [3].

З огляду на те, що закони як акти позитивного права мають свою юридичну ієрархію, принцип верховенства закону з утвердженням конституціоналізму наприкінці XVIII — на початку XIX ст. трансформувався в принцип верховенства конституції як Основного Закону для національної правової системи більшості держав [4, с. 25].

Отже, на сьогодні принцип верховенства конституції слід розглядати як визнання її норм у системі законодавства та найвищої юридичної сили самої Конституції України безпосередньо.

Зі сказаного вище можна зробити висновок, що конституція держави посідає особливе місце в правовій системі держави. Вона є Основним Законом для суспільства

та держави і має верховенство на всій території країни, характеризується високим рівнем легітимності та регулює основоположні відносини в суспільстві: закріплює основи конституційного ладу, права та свободи людини, відносини особи, влади і права.

Список використаних джерел

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. — Харків: Право, 2015. — 64 с.
2. Резніков О. Принцип верховенства права і проблеми його забезпечення в Україні [Електронний ресурс] / О. Резніков, О. Вінгловська // Юридичний вісник України. — 2011. — № 26. — Режим доступу: http://www.yuricom.com/ua/analytical_information/?id=7771. — Назва з екрана.
3. Оніщук М. Верховенство Конституції України як засадничий принцип правової держави [Електронний ресурс] / М. Оніщук // Віче. — 2010. — № 18. — Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/2190/>. — Назва з екрана.
4. Козюбра М. Принцип верховенства права і конституційна юрисдикція / М. Козюбра // Вісник Конституційного Суду України. — 2000. — № 4. — С. 24–33.

Тетяна Ющенко

*аспірантка Інституту права та суспільних відносин
Відкритого міжнародного університету
розвитку людини «Україна»*

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ УЧАСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ: ПОЛЬСЬКИЙ ДОСВІД І ПРОПОЗИЦІЇ ДЛЯ УКРАЇНИ

Інтеграція України в європейський простір вимагає реформування системи законодавства на правових засадах, які сформувалися на загальноєвропейському рівні. Розпочаті в Україні судова та реформа місцевого самоврядування відбуваються із врахуванням міжнародних та європейських стандартів. Найдоцільнішим видається аналіз практики тих держав, які, по-перше, досягли значних успіхів у результаті як децентралізації публічної адміністрації, так і розвитку адміністративного судочинства, та, по-друге, за розмірами, кількістю населення та історією розвитку є близькими до України. Серед таких країн передовсім слід виділити Республіку Польща, адже саме про польський вектор подальшого реформування органів публічної адміністрації України неодноразово заявляли найвищі посадові особи нашої держави [1].

Ядро сучасної системи польського права становить Конституція, в статті 15 якої, зокрема, встановлено, що територіальний устрій Республіки Польща забезпечує де-